

ปฐกถา

พิมพ์ในการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

๖๓
บท ๔๑

๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๑

คำนำ

วันที่ ๒๕ สิงหาคม เป็น吉日ตรงกับวันสิ้นพระ-
ชนม์แห่งพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราวุฒินัน
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า คณะศิษยานุศิษย์มีสมา-
นันท์ จักการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายเป็นประจำทุกปี
๗๕๕ ๗๖๖ นับแต่วันสิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๒๕
สิงหาคม ๒๔๘๐

ในการนี้ได้อัญเชิญพระเจดีย์ทรงพระอัฐิแห่ง
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร
และเจดีย์อัฐิแห่งท่านเจ้าคุณ พระศาสนโศภน (ภา
ภานกเถระ) ขึ้นประดิษฐานร่วมรับการบำเพ็ญกุศล
ด้วยเช่นเคย

ลำดับแห่งการครองวัตรชบพิช มีดังนี้

๑. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภา
คุณากร (ม.จ. กระจ่าง ลดาวัลย์) ที่ สมเด็จพระ-
พุทธาจารย์ เจ้าอาวาสยุคที่ ๑ ครองวัดอยู่ ๓๒ ปี

๒. พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า เจ้าอาวาสยุคที่ ๒ ครอบวัด
อยู่ ๓๗ ปี

๓. พระศาสนโศภน (ภา ภาณกเถระ) เจ้า
อาวาสยุคที่ ๓ ครอบวัดอยู่ ๕ ปี

ท่านทั้ง ๓ ทรงคุณสมบัติเลิศล้ำ เป็นอภิปยุชนียะ
ของศิษยานุศิษย์อย่างสนิทใจ แม้จะล่วงลับดับขันธ
เป็นเวลานานมาแล้ว พระคุณสมบัติเหล่านั้น ก็ยัง
ไม่จืดจางลึบเลือน จึงพร้อมใจกันจัดการบำเพ็ญกุศล
อุทิศถวายด้วยความเคารพนับถือและกตัญญูกตเวที
จากน้ำใจจริง

ได้จัดพิมพ์เทศนาเรื่อง ปุชากถา ซึ่งพระมหาสนิท
ชวนปญโญ ป.ธ. ๕ วัดไตรมิตรวิทยาราม แสดง
ในการบำเพ็ญกุศลประจำปี เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม
๒๕๒๐ เป็นธรรมเนียมบรรณาการอีกส่วนหนึ่ง

ขออำนาจกุศลบุญราศี ที่คณะศิษยานุศิษย์มี
แทนแผ่นดินพร้อมใจกันจัดบำเพ็ญ จงสำเร็จเป็น

ก

มหากุศลขันธอันไพบูรณ์ บันดาลสุขโสมนัสสวัสดิ
แต่ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราวุฒิน
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า, พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
พระอรุณนิภาคุณากร และ ท่านเจ้าคุณพระศาสน-
โศภน (ภา ภาณกเถระ) สมเจตนาอุทิศถึงของ
ปวงศิษยานุศิษย์ทุกประการ เทอญ.

ในหลวงพระคุณเจ้า

วัดราชบพิธ

๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๑

ปูชากถา

แสดงโดย * พระมหาสนิท ชวนปณฺโณ ป.ธ. ๙

วัดไตรมิตรวิทยาราม

เนื่องในวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์

แห่งพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราวุธวัฒน

สมเด็จพะสังฆราชเจ้า

วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๐

ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

ปูชา จ ปูชนียานํ เอตมฺมํกุหลมฺตฺตมนฺติ.

บัดนี้ จะรับประทานถวายวิสัชนาพระธรรมเทศนา

ในปูชากถา ฉลองศรัทธาประดับพระปัญญาบารมี

อนุโมทนาในกุศลบุญราศีบุพเพตพลีทักษิณานุประทาน

* เป็นพระราชาคณะที่ พระศรีวราภรณ์

ซึ่งพระเถรานุเถระพร้อมด้วยคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์
 แห่งวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีธรรมบพิตรสมเด็จพระ
 พระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นประธาน
 ได้มีฉันทะสามัคคีพร้อมใจกันบำเพ็ญ เพื่ออุทิศกัลปนา
 กุศลสมบัติ ถวายเป็นธรรมพลีบังโงปการ แต่พระ-
 วรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร พระเจ้า
 วรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราธิบดีวิวัฒน์ สมเด็จพระสังฆ-
 ราชเจ้า และแต่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระภาสเน-
 โสภน (ภาคเกมหาเถร) ทั้ง ๓ พระองค์ผู้ทรงเป็น
 บุปผการี ถ้วนน้ำใจอันประกอบด้วยกตัญญูกตเวทิตา-
 ธรรมและอปเจยธรรม ซึ่งมีประจำมั่นในหทัยเป็นเหตุ
 ให้แสดงออก เพื่อสนองตอบเป็นบังโงปการคุณตาม
 วิสัยแห่งสัปบุริสบัณฑิตผู้มั่นในพระพุทธรศาสนา ต้องด้วย
 นิพนธ์คาถาที่พระบรมศาสตราตรัสไว้ในติโรกฐตสุตฺร
 ว่า

เปตานิ ทกุฉินิ ทชฺชา ปุพฺเพกตมฺนุสฺสรั
 แปลความว่า เมื่อมาหวนอนุสรณ์ถึง สัมพันธภาพระหว่าง

กันและกัน คือ ระหว่างมารดาบิดากับบุตรธิดา ระหว่าง
พระอุปัชฌาย์อาจารย์กับศิษยานุศิษย์ ระหว่างญาติกับญาติ
มิตรกับมิตร ฝ่ายผู้ยู่ควรบำเพ็ญทักษิณาเพื่อฝ่ายผู้ล่วงลับ
ไปแล้ว ดังนี้

ก็โดยอาศัยพระพุทธรูปหน้าบัน^{๕๕} เป็นมูลฐานเป็น
ประการสำคัญ ครั้นถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ของทุกปี
อันเป็นดิถีคล้ายวันเสด็จสิ้นพระชนม์แห่งพระเจ้าวรวงศ์
เธอ กรมหลวงชินวราธิบดี^{๕๖} สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
ซึ่งปริวัตต์เวียนมาบรรจบครบรอบ เช่นโอกาสวัน
นับได้เป็นปีที่ ๔๐ แต่วันเสด็จสิ้นพระชนม์มาตั้งนั้น
พระเถรานุเถระพร้อมด้วยคณะสงฆ์ และศิษยานุศิษย์
แห่งวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีผ้าบาทเป็นประธาน
จึงได้อัญเชิญเจดีย์ทรงพระอัฐิแห่งพระวรวงศ์เธอ พระ-
องค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร ผู้ทรงปกครองวัดราชบพิธ
สถิตมหาสีมารามตั้งแต่ยุคแรกสร้างพระอาราม เจดีย์
ทรงพระอัฐิแห่งพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรา
ธิบดี^{๕๗} สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ผู้ทรงปกครองวัด

ราชบพิตรสถิตมหาสีมารามยุคที่ ๒ ต่อมา และเจดีย์อยู่
 แห่งพระเศวตพระคุณท่านเจ้าคุณพระศาสนโศภน(ภาณก-
 มหาเถร) ผู้ปกครองวัดราชบพิตรสถิตมหาสีมารามเป็น
 ยุคที่ ๓ สืบต่อมา นำหินสถิตประดิษฐานบนพระแท่น
 แวดล้อมด้วยเครื่องสักการะวรามิส บำเพ็ญกุศลยัญญู-
 พิธบูพพเขตพลทักษิณานุประทานน้อมอุทิศถวาย แต่พระ
 บูพพการทั้ง ๓ พระองค์

แท้จริง พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ
 สมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระองค์นั้น พระองค์ทรงคุณ
 สมบัติควรแก่ความเป็นภานระรองรับการระอปลายน-
 ธรรมของประมุขชนทุกประการ เพราะพระองค์ท่าน
 ทรงประกอบด้วยวุฒิสมบัติ ๓ ประการครบบริบูรณ์ คือ

ชาติวุฒิ พระองค์ทรงอาศัยบุพเพกตบุญญา ได้
 ทรงบำเพ็ญบุญญาธิการมาแต่อดีตชาติ เป็นพลรบัจจย
 สงเสริมให้พระองค์ประสูติในตระกูลอันสูงศักดิ์ เป็นที่
 นอบน้อมการวะของพหุชน ครั้นพระองค์ทรงเจริญวัย
 มีพระชนมายุได้๑๕ พระชันษา ทรงมีศรัทธาได้บรรพชา

เป็นสามเณร มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมพระยา
 ปวเรศวริยาลงกรณ์เป็นพระอุปัชฌาย์ เมื่อพระชนมายุ
 ได้ ๒๐ พระชันษา ก็ได้อุปสมบทในพระพุทธศาสนา
 โดยมีเจ้าประคุณสมเด็จพระวันรัต วัดโสมนัสวิหาร เป็น
 พระอุปัชฌาย์ มีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณ
 นิภาคุณากร และสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระ
 สังฆราช (ปุสฺสเทวมหาเถร) เป็นกรรมวาจาจารย์
 และอนุสาวนาจารย์ ได้นามตามมคธภาษาว่า **สิริ-
 วฑฒนะ** ชื่อว่า ทรงประกอบด้วยชาติวุฒิ เพราะได้
 อุปบัติในอริยชาติของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คุณวุฒินั้น เพราะพระองค์ทรงมีพระอุสาหะวิริย-
 ภาพ กอปรบกิจที่เป็นคุณประโยชน์นานาประการ ทรง
 ศึกษาหาความชำนาญในอักษรสมัย ตั้งแต่ทรงพระเยาว์
 วัยเป็นลำดับมา เมื่อบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธ-
 ศาสนาแล้ว ก็ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมจนมีความรู้
 ความสามารถเป็นอย่างดี ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม
 ต่อมาภายหลังเมื่อทรงดำรงพระองค์เป็นผู้นำหมู่คณะ ก็

ทรงปกครองสมณะบริษัทให้สมัครสมานมั่นในสามัคคี
 ธรรม ทรงสังวรพระอากัปกิริยามีพระมารยาทเข้มซ้อย
 ควณแก่สมณวัตร ตรัสพระวาจาสุภาพไพเราะ เหมาะ
 แก่^๕ชนของผู้ฟัง ทั้งมีพระหฤทัยยิ่งด้วยพระเมตตา พระ
 กรุณา ดำรงมั่นในยุติธรรมไม่เอนเอียงเพราะอคติ จึง
 เป็นที่ยกย่องสรรเสริญของบัณฑิตว่าทรงประกอบด้วย
 เถรธรรม สมด้วยวณะประพันธ์ที่ตรัสสรรเสริญไว้ว่า
 ยมฺหิ สจฺจญฺจ ฌมฺโม จ อหีสา สญฺญมฺโม ทโม
 เสว วนฺตมโล ธีโร โส เถโรติ ปวฺจฺจติฯ
 แปลว่า สัจจะ ๑ ธรรมะ ๑ อหิงสา ๑ สัญญมะ ๑ ทมะ ๑
 มียอยู่ในผู้ใด บัณฑิตสรรเสริญชระชนผู้นั้นว่า เป็นผู้หลัก
 ผู้ใหญ่ เพราะคุณธรรมทั้ง ๕ ประการที่เป็นธรรมของ
 ผู้ใหญ่ พระองค์จึงสามารถยึดเหนี่ยวหัวใจของศิษยานุศิษย์
 ตลอดถึงบุคคลผู้ใกล้ชิด ให้รักใคร่เคารพนับถือบูชาตลอด
 มาโดยลำดับ

สำหรับงานในด้านการศึกษา ก็ทรงรับราชการธุระ
 การศึกษาของคณะสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร ด้วยพระปรีชา

สามารถ ที่ตีเด่นเป็นที่ประจักษ์ชัดนับว่ามรดกที่เป็น
อมตะ ก็คือ ทรงเบ็ดเตล็ดนามสอบพระปริยัติธรรมที่วราช
อาณาจักร และยังได้ทรงขยายงานการศึกษาแผนกธรรม
ไปในหมู่ของคฤหัสถ์ ให้ชายหญิงทั่วไปสอบนักธรรม
ในสนามสอบของคณะสงฆ์ ได้เรียกองค์นักธรรมฝ่าย
คฤหัสถ์นั้นว่า ธรรมศึกษา องค์นักธรรมทั้ง ๒ ฝ่ายก็ได้
เจริญมาจนถึงปัจจุบันนี้ นับว่าพระองค์ทรงดำเนิงาน
ด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างไพศาล

ส่วนงานด้านประพันธ์นั้น พระองค์ทรงใฝ่พระทัย
ไม่น้อย อาศัยพระปรีชาสามารถจึงทรงพระนิพนธ์ด้วย
ฝีพระหัตถ์ของพระองค์ไว้หลายเรื่อง แต่เรื่องที่แสดง
ความเป็นอัจฉริยะ ปรากฏว่ามีคุณค่า เป็นที่ยกย่องของ
บรรดานักประพันธ์ทั่วไป และยังเป็นทีสนใจของนัก
ศึกษาเป็นจำนวนมาก เรื่องนั้นคือ ทศชาติฉบับชินวรา
ซึ่งมีเนื้อเรื่องละเอียดพิสดารมาก

ในส่วนนวัตุตถินั้น เพราะพระองค์ทรงมีพระชนมายุ
ถึง ๗๙ พรรษา นับว่ายังยืน และมีมั่นคงในพระพุทธ-

ศาสนา ทรงได้รับสถาปนาเกียรติยศฐานันดรศักดิ์ใน
ฝ่ายอาณาจักร เป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวร
สิริวัฒน์ ทางฝ่ายพุทธจักร ก็ทรงได้รับสถาปนาสมณ-
ศักดิ์อันสูงส่ง เป็น องค์ศกมลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระ
พระสังฆราชเจ้า

ก็โดยที่สมเด็จพระสังฆราชเจ้าพระองค์นั้น ทรงประ
กอบด้วยวุฒิสมบัตินิบริบูรณ์ครบทั้ง ๓ ประการ พระองค์
จึงควรแก่การจะอุปถัมภ์ธรรมของนิกรชนทั่วไปแต่พระ
คุณธรรมทั้งหมดนั้นจะสำเร็จบริบูรณ์ได้ ต้องอาศัยเหตุ
เบื้องต้น คือการอบรมสั่งสอนของพระวรวงศ์เธอ พระ
องค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากรผู้เป็นพระอาจารย์ เพราะ
ครูอาจารย์ย่อมเป็นแบบอย่างเสมือนหนึ่งแม่พิมพ์เครื่อง
หล่อหลอมอรรถาจารย์ของศิษยานุศิษย์ ตามโบราณภาษิต
กล่าวไว้ว่า ศิษย์ดีย่อมสืบเนื่องมาแต่อาจารย์ดี เพราะ
ฉะนั้น คุณธรรมเหล่านี้ ย่อมมีเพียบพร้อมในพระว
รวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร ผู้เป็นอาจารย์
และย่อมมีพร้อมในพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ พระ

ศาสนโคศภน (ภคณมหาเถร) ผู้เป็นศิษย์ของพระองค์
โดยแท้

ก็เมื่อพระเถรานุเถระพร้อมด้วยคณะสงฆ์และศิษยา-
นุศิษย์ฝ่าบาบทรงเป็นประธาน ได้มานุสรณ์ถึงกุศล
จริยาสัมมาปฏิบัติของพระบุพพการีชนทั้ง ๓ เป็นเหตุแล้ว
ได้มาสักการะเคารพบูชาโดยสถานเป็นธรรมการะธรรม
บูชา บำเพ็ญกุศลราศี น้อมอุทิศถวาย ณ โอกาสนี้
ซึ่งว่าได้บำเพ็ญกตัญญูกตเวทิตาธรรม นับว่าเป็นคนดี
เพราะเป็นที่สรรเสริญของสัปปริสบัณฑิต สมด้วยเถร-
ภคิตกล่าวไว้ว่า ภูมิ เว สารูปานํ กตัญญูกตเวทิตาฯ
ความกตัญญูกตเวทิตี เป็นเครื่องหมายของสารุชน และ
จัดว่าเป็นมงคล เหตุให้ถึงความเจริญอันอุดม เพราะ
ได้บูชาการะอย่างยิ่งต่อปฐนีบุคคล สมด้วยพระพุทธ
นิพนธ์ที่ตรัสไว้ในมงคลสูตร ที่ได้อัญเชิญมาเป็นนิกเขป
บทแห่งเทศนานี้ว่า

บูชา จ ปุชนียานิ เอตมมงคลมุตตมึ ฯ
ซึ่งแปลความว่า การบูชาท่านผู้ควรบูชา ขอนเป็นมงคล

อันอุดม ในพระพุทธานิฉัน มีอรรถาธิบายตั้งจะถวายเป็น
 วิสัยนาต่อไปตามลำดับ คำว่า บุชา ในนิกเขปบทบาลี
 นั้น พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ว่า ได้แก่กิริยาที่ทำความ
 เคารพยำเกรง โดยที่เห็นว่า สิ่งนั้น หรือท่านผู้นั้น มีความ
 สำคัญ ไม่ดูถูก ดูหมิ่น ดูแคลน มีค่าที่ใช้แทนหรือเรียก
 ว่าเป็นไฉนพจน์ คือคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้าย
 คลึงกันอยู่หลายคำ เช่น อปเจยนะ ความยำเกรง มานนะ
 ความนับถือ คารวะ ความเคารพ สักการะ การทำดีต่อ
 เป็นต้น แม้จะเรียกชื่อต่างกันอย่างไร แต่ความมุ่งหมาย
 ก็มีได้ผิดไปจากคำว่า บุชา

คำว่า ปุชฺณียะ นั้น บางอาคตสถานพระอรรถก
 ถาจารย์แสดงไว้ หมายถึง บุคคลและธรรม สมด้วย
 วจนะประพันธ์ที่ตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า

สตถุกรุ ฐมฺมกรุ สงฺฆเ จ ติพฺพการโว
 สมาธิกรุ อาตาปี สิกฺขาย ติพฺพการโว เป็นต้น
 แปลว่า ภิกษุมีความเคารพในพระพุทธเจ้า ในพระธรรม
 ในพระสงฆ์ ในสมาธิ ในปฏิสันถาร ในการศึกษา ใน

ความไม่ประมาท เป็นผู้ไม่ควรเสื่อม ย่อมตั้งอยู่ในที่ใกล้
พระนิพพาน ฯ ตามอาคตสถาน^๕ สิ่ง^๕ที่ควรบูชาเมื่อ
ประมวณมา ก็คงได้เป็น ๒ คือ พระพุทธเจ้า พระสงฆ์
สอง^๕จัด^๕เป็นบุคคล พละธรรม สมาธิ การศึกษา ความ
ไม่ประมาท และปฏิสันถาร ๕ ประการ^๕ จัดเป็นธรรม
หรือสภาวะอาการ

บางอาคตสถานท่านแสดงปุชนี้ยะนั้นว่าได้แก่ วุฒิ-
บุคคล ๓ ประเภท ตามมูลเหตุแห่งความเจริญ คือ
ชาติวุฒิ ผู้เจริญโดยชาติ คุณวุฒิ ผู้เจริญโดยคุณธรรม
และวัยวุฒิ ผู้เจริญโดยวัย หมายถึงผู้เจริญโดยพรรษา-
กาล รวมทั้ง ๓ ประเภทนั้น จัดเป็นบุคคล

แต่มีพระพุทธนิพนธ์ที่ตรัสไว้ หมายถึงถึง^๕ทั้ง^๕วัตถุ^๕
บุคคลว่าเป็นสิ่งที่ควรบูชา ตามที่ปรากฏในนิคัณฑ์-
ขุททกปาฐะว่า

ยสุส ทานน สีเลน สลยเมน ทเมน จ
นิธินิหิต โหติ อิตถิยา ปุริสสุสวา เป็นต้น
แปลความว่า บุญญมัยนฤทธิ ที่สตรีบุรุษพึงไว้ดีแล้ว โดย

ความเป็นทาน คือ สัญญะ และทมะ ในพระเจดีย์
 ในพระสงฆ์ ในบุคคล ในแขกผู้มาหา ในมารดาบิดา
 ในพี่สาวพี่ชาย บุญญมัยนฤทธที่ฝังไว้แล้วนี้ ใคร ๆ จะ
 พึ่งประจัญไม่ได้ เป็นบุญญมัยนฤทธที่ติดตามตนไป ตาม
 นัยแห่งกาลานี้ สิ่งที่ควรบูชา สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒
 คือ พระสงฆ์บุคคล แขกผู้มาหา มารดาบิดา พี่สาวพี่ชาย
 ทั้งหมดนี้ไซ้ จัดเป็นบุคคล พระเจดีย์อย่างเดียวจัดเป็น
 วัตถุ ตามอากาศสถานที่แสดงมา ก็อาจประมวลสิ่งที่ควร
 บูชาได้เป็น ๓ ประเภท คือ พระพุทธเจ้า พระปัจเจก-
 พุทธเจ้า พระสงฆ์สาวก พระอุปัชฌาย์อาจารย์ มารดาบิดา
 เป็นต้น จัดเป็นบุคคลประเภทหนึ่ง พระเจดีย์ พระพุทธรูป
 จัดเป็นวัตถุประเภทหนึ่ง พระธรรมวินัย กฎหมาย
 ขนบธรรมเนียม เป็นต้น จัดเป็นธรรมประเภทหนึ่ง แต่
 เมื่อประมวลให้น้อยลงก็คงได้เป็น ๒ คือ เป็นบุคคลประ-
 เภทหนึ่ง เป็นวัตถุประเภทหนึ่ง

พระรัตนตรัยอันทรงคุณคือความบริสุทธิ์ ทำผู้
 นับถือบูชาให้ตั้งอยู่ในความสงบ นำประโยชน์และความ

สุขมาให้แก่ผู้บูชาด้วยสักการะแม่เพียงเล็กน้อยได้สันท
กาลนาน ชื่อว่าแม่เวทิตุที่ควรบูชา พระอุปัชฌาย์
อาจารย์ตลอดถึงมารดาบิดาซึ่งมีอุปการะคุณแก่ตน ชื่อ
ว่าบุคคลผู้ควรบูชา บรรพชิตทั้งหมด จัดเป็นบุคคล
ผู้ควรบูชาของคุณที่สุดโดยแท้

การทำความเคารพยำเกรง ในปุณฺนีบุคคลตั้งวิสัยเน
มาชื่อว่าการบูชา อันการบูชาจัดเป็นเหตุสำคัญ
ประการหนึ่งซึ่งเป็นเหตุให้ถึงความเจริญด้วยกุศลธรรม
และความสามัคคีแห่งหมู่คณะ เพราะเป็นเหตุจูงใจตน
และบุคคลอื่นให้หมั่นอยู่ในบุคคลหรือวัตถุที่ตนเคารพ
บูชา จัดว่าเป็นอุปหานิยธรรมที่ตั้งแห่งความเจริญไม่
เสื่อมทราม ตามพุทธบรรพการในอุปหานิยธรรมสูตรว่า
คุณภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเหล่าใด เป็นพระเถระ เป็น
ผู้ใหญ่ บวชนานเป็นสังฆมิกร เป็นสังฆปรินายกผู้
ปกครองพระสงฆ์ ภิกษุจักสักการะ เคารพ นับถือ
บูชาภิกษุเหล่านั้น จักสำคัญถ้อยคำที่ควรฟังของท่านอยู่
ตราบไต่ ฟังหวังความเจริญไม่มีความเสื่อมอยู่ตราบใน

การบูชา มีวิธีปฏิบัติได้ ๒ สถาน คือ บูชาด้วย
เครื่องสักการะและบังจายเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต ชื่อว่า
อามิสบูชา บูชาด้วยการปฏิบัติตามคำสั่งสอน หรือตาม
ขนบธรรมเนียมประเพณีที่อื่น ๆ ชื่อว่าปฏิบัติบูชา อัน
การบูชาบุคคลผู้ควรบูชาด้วยการบูชา ๒ สถานนี้ ย่อม
ให้ผลพิเศษตามคุณานุภาพของตน ๆ พระผู้มีพระภาค
เจ้าจึงทรงเห็นว่า เป็นมงคล เหตุเป็นเครื่องเจริญอันสูงสุด
ประการหนึ่ง

พระบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร
พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ สมิเด็จพระ
พระสังฆราชเจ้า และเจ้าประคุณพระศาสนโสภณ ทั้ง
๓ พระองค์ ทรงเป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ของกุลบุตรพุทธ-
บริษัท ทรงสมบุรณ์ด้วยกุศลจริยาสม่ำเสมอปฏิบัติ จึงจัด
ว่าเป็นปูชนียบุคคลที่ควรเทิดทูนบูชาด้วยสักการะทุก
ประการ

เพราะฉะนั้น การที่พระเถรานุเถระพร้อมด้วยคณะ
สงฆ์ และศิษยานุศิษย์แห่งวัดราชบพิธ ซึ่งมีมาบท

ทรงเป็นประธาน ได้สักการะบูชาปฐุชนียบุคคลแล้วร่วม
 บำเพ็ญกุศลบุญพิธีอุทิศถวายเป็นประจำตามวาระที่
 เวียนมาถึงซึ่งนับเป็นปีที่ ๕๐ ณ โอกาสนี้ ชื่อบุคคล
 บูชาบุคคลที่ควรบูชา นับว่าเป็นมงคลอันอุดม เพราะ
 เป็นกุศลสมาทาน เหตุให้ถึงความเจริญด้วยอภิวินิบูล
 มนูญผลมีอายุเป็นต้น ในปัจจุบันสมัยและปรโลกเบื้อง
 หน้า สมด้วยวาระประพันธ์คาถาเป็นเครื่องอนุโรธนา
 ว่า

อภิวัตนสลิลลุต นิจจํ วุฑฺฒาปจายโน
 จตุตตารโธ ธมฺมา วฑฺฒนติ อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ
 ซึ่งแปลความว่า ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ
 สุขะ พละ ย่อมเจริญ แก่ท่านผู้ที่มีการอภิวัตเป็นปกติ
 มีความเคารพยำเกรงต่ออวุฑฺฒบุคคลเป็นนิจ ด้วยประการ
 ฉะนี้

ด้วยอำนาจกุศลบุญมัยนฤทธิ ที่พระเถรานุเถระ
 พร้อมทวยคณะสงฆ์และศิษยานุศิษย์ ซึ่งมีผ้าบาตรทรง
 เป็นประธาน ได้ทรงบำเพ็ญและได้บำเพ็ญเป็นบุพพ-

เปตพลีทักษิณานุปัตาน ^๕ ครองเ จงสัมฤทธิ์ผลิตวิบาก
 สุขสมบัติ แต่ พระวรวงศ์ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภา
 คุณากร พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราธิบดี
 สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และเจ้าประคุณพระศาสนโศภน
 ทรง ๓ พระองค์ ผู้ทรงเป็นบุพพการี สมอุทิศเจตนา
 ทุกประการ

ในอาวาสแห่งพระธรรมเทศนานี้ พระสงฆ์เปรียญ
 จตุรวรรค จะได้สวดคาถาธรรมบรรยายโดยสรภัญญวิธี
 เพิ่มพูนอุปมากรรมในลายคม สมควรแก่กาลนิยมน ^๕

ถวายเป็นสังฆบูชาพระธรรมเทศนาใน ปุจฉาภา ฉลอง
 พระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี ยุติลงด้วย
 ประการฉะนี้ ๖

ขอถวายพระพร ○